

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Wydział Cywilny z siedzibą w P.

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Marcin Garcia Fernandez

Protokolant: sekr. sąd. Agnieszka Oszczypała

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2019 r. w Pile

na rozprawie

sprawy z powództwa **L.- (...) Banku Spółdzielczego z siedzibą w D.**

przeciwko **J. B.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego J. B. na rzecz powoda L.- (...) Banku Spółdzielczego w D. 401.240,35 (czterysta jeden tysięcy dwieście czterdzieści i 35/100) zł z odsetkami:

a. umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, ale nie wyższymi niż odsetki maksymalne (art. 359 § 2¹ k.c.), liczonymi od kwoty 381.073 zł od 1 września 2017 r. do dnia zapłaty,

b. ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 20.117,35 zł od 27 października 2017 r. do dnia zapłaty,

z tym, że zastrzega pozwanemu prawo powoływania się w toku egzekucji powyższego świadczenia na ograniczenia jego odpowiedzialności: 1) do przysługującego mu udziału w wysokości 1/2 części w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) i prawa własności znajdujących się na niej budynków, dla których prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w T. księga wieczysta (...)) do kwoty hipoteki 797.000 zł,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 30.880 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

III. zasądza od pozwanego J. B. na rzecz powoda L.- (...) Banku Spółdzielczego w D. 311.447,28 (trzysta jednaście tysięcy czterysta czterdzieści siedem i 28/100) zł z odsetkami:

a. umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, ale nie wyższymi niż odsetki maksymalne (art. 359 § 2¹ k.c.), liczonymi od kwoty 300.000 zł od 1 lipca 2017 r. do dnia zapłaty,

b. ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 11.407,28 zł od 22 września 2017 r. do dnia zapłaty,

z tym, że zastrzega pozwanemu prawo powoływania się w toku egzekucji powyższego świadczenia na ograniczenia jego odpowiedzialności: 1) do przysługującego mu udziału w wysokości 1/2 części w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) i prawa własności znajdujących się na niej budynków, dla których prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w T. księga wieczysta (...) do kwoty hipoteki 450.000 zł,

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 26.390 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Marcin Garcia Fernandez

UZASADNIENIE

Powód L. – (...) Bank Spółdzielczy z siedzibą w D. w pozwie z 3 października 2018 r. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwany J. B. winien mu zapłacić 401.240,35 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od 381.073 zł od 1 września 2017 r. do dnia zapłaty i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 20.117,35 zł od 27 października 2017 r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem ograniczenia jego odpowiedzialności do znoszenia egzekucji z nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) zabezpieczonej hipoteką nr 5. Wniósł także o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podał, że 5 czerwca 2012 r. zawarł z M. B. umowę o kredyt inwestycyjny w kwocie 700.000 zł na okres do 29 maja 2020. Tego samego dnia zawarta została umowa, na mocy której A. B. (1) poręczył za zobowiązanie kredytobiorcy. M. B. nie wywiązywał się terminowo ze swoich zobowiązań, w związku z czym był wzywany do zapłaty długu. W końcu umowa została mu wypowiedziana. 19 września 2017 r. wystawił wyciąg ze swoich ksiąg, w którym wskazał wymagalne zadłużenie z tytułu tej umowy na 401.240,35 zł, w tym 381.073 zł kapitału, 20.117,35 zł odsetek umownych naliczonych do 31 sierpnia 2017 r. i 50 zł kosztów wezwań do zapłaty. Kredyt był zabezpieczony hipoteką umowną wpisaną pod pozycją 5 na prawach użytkowania wieczystego gruntu i własności budynków przysługujących M. B. i pozwanemu na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...). Przeciwno M. B. i A. B. (2) został wydany przez Sąd Okręgowy we W. prawomocny nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, zasadzający należność z umowy kredytu.

Powód w kolejnym pozwie z 3 października 2018 r. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwany J. B. winien mu zapłacić 311.447,28 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od 300.000 zł od 1 lipca 2017 r. do dnia zapłaty i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 11.407,28 zł od 22 września 2017 r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem ograniczenia jego odpowiedzialności do znoszenia egzekucji z nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) zabezpieczonej hipoteką nr 10. Wniósł także o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podał, że 12 czerwca 2015 r. zawarł z M. B. umowę o kredyt obrotowy w kwocie 300.000 zł na okres do 31 maja 2023. M. B. nie wywiązywał się terminowo ze swoich zobowiązań, w związku z czym był wzywany do zapłaty długu. W końcu umowa została mu wypowiedziana 1 czerwca 2017 r. W wyciągu ze swoich ksiąg z 20 lipca 2017 r. wskazał wymagalne zadłużenie z tytułu tej umowy na 311.447,28 zł, w tym 300.000 zł kapitału, 11.407,28 zł odsetek umownych naliczonych do 30 czerwca 2017 r. i 40 zł kosztów wezwań do zapłaty. Kredyt był zabezpieczony hipoteką umowną wpisaną pod pozycją 10 na prawach użytkowania wieczystego gruntu i własności budynków przysługujących M. B. i pozwanemu na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...). Przeciwno M. B. Sąd Okręgowy w S. wydał prawomocny wyrok zaoczny, zasadzający należność z umowy kredytu.

W obu sprawach (XIV Nc 78/18 i XIV Nc 79/18) stwierdzono brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zarządzeniami z 15 października 2018 r. przekazano je do rozpoznania w postępowaniu upominawczym. Nakazami zapłaty w postępowaniu upominawczym z 20 listopada 2018 r. Sąd zasądził oba roszczenia. W toku doręczania nakazów zapłaty okazało się, że miejsce pobytu pozwanego jest nieznane. W związku z tym postanowieniami z 8 marca 2019 r. w obu sprawach nakazy zapłaty zostały uchylone a postępowania zawieszono. W

każdej powód zgłosił wnioski o podjęcie postępowania i ustanowienie dla pozwanego kuratora dla osoby nieznaney z miejsca pobytu. Postanowieniami z 9 maja 2019 r. Sąd podjął postępowania oraz ustanowił dla pozwanego kuratora w osobie jego brata A. B. (2).

Postanowieniem z 19 czerwca 2019 r. wydanym w sprawie XIV C 439/19 (poprzednio XIV Nc 78/18) zarządzono jej połączenie ze sprawą niniejszą, celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (art. 219 k.p.c.).

Kurator wniósł o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu powołał się na to, że powód nie wykazał roszczenia oraz, że podstawa faktyczna powództwa nie uzasadnia odpowiedzialności pozwanego. Stron nie łączył żaden stosunek zobowiązaniowy. Ponadto z ostrożności wniósł o nieobciążanie pozwanego kosztami w oparciu o art. 102 k.p.c. (k. 158).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 5 czerwca 2012 r. powód L. – (...) Bank Spółdzielczy z siedzibą w D. zawarł z przedsiębiorcą M. B. (synem kuratora pozwanego A. B. (2)) umowę o kredyt inwestycyjny nr (...), na mocy której udzielił mu kredytu w kwocie 700.000 zł na okres do 29 maja 2020 r. W umowie jej strony ustaliły między innymi, że kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowanej, zostanie spłacony w 90 ratach, w razie nie spłacania go w terminie powstałe zadłużenie będzie oprocentowane według zmiennej stopy procentowej odpowiadającej czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, nieterminowe regulowanie rat stanowi dla Banku podstawę do wypowiedzenia umowy w terminie 30 dni, zabezpieczeniem spłaty kredytu będzie hipoteka do kwoty 797.000 zł na nieruchomości położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą (...).

Także 5 czerwca 2012 r. powód zawarł z A. B. (2) umowę poręczenia, w ramach której ten ostatni poręczył za zobowiązania M. B. wynikające z umowy o kredyt inwestycyjny nr (...).

Przewidziana umową o kredyt hipoteka do kwoty 797.000 zł na nieruchomości położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą (...), została wpisana na rzecz powoda 21 czerwca 2012 r. pod numerem 5.

Aneksem do umowy o kredyt zawartym 25 czerwca 2016 r. jej strony wydłużyły termin spłaty pozostałego na ten dzień kapitału - 381.073 zł do 31 maja 2021 r. i ustaliły karencję w jego spłacie do 30 maja 2017 r.

Kredytobiorca nie wywiązywał się z warunków spłaty, w związku z czym w kwietniu i maju 2017 r. powód wzywał go i poręczyciela do uregulowania zadłużenia.

Pismem z 1 czerwca 2017 r. powód wypowiedział kredytobiorcy M. B. umowę kredytu i wezwał go do spłaty zadłużenia wynoszącego na 31 maja 2017 r. 393.752,38 zł. Pismami z 17 sierpnia 2017 r. i 14 września 2017 r. powód ponownie wzywał M. B. do zapłaty zadłużenia. Natomiast 19 września 2017 r. wystawił wyciąg ze swoich ksiąg, stwierdzający że w figuruje w nich wymagalne zadłużenie M. B. w wysokości 381.073 zł z tytułu kapitału, 20.117,35 zł z tytułu odsetek umownych naliczonych do 31 sierpnia 2017 r. i 50 zł z tytułu wezwań do zapłaty.

Prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z 5 grudnia 2017 r. w sprawie X GNc 1391/17 Sąd Okręgowy we W. zasądził od M. B. i A. B. (2) solidarnie na rzecz powoda należność z umowy o kredyt inwestycyjny nr (...) w kwocie 401.240,35 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy procentowej kredytu lombardowego NBP w skali roku, liczonymi od 381.073 zł od 1 września 2017 r. do dnia zapłaty oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 20.117,35 zł od 27 października 2017 r. do dnia zapłaty.

(częściowo twierdzenia powoda nie zaprzeczone przez pozwanego, a nadto dokumenty: umowa kredytu, k. 10-14, umowa poręczenia, k. 15, aneks nr (...), k. 18, wezwania do zapłaty z dowodami doręczenia, k. 19-26, wypowiedzenie z dowodem doręczenia, k. 27-29, wyciąg z ksiąg, k. 36, wezwania do zapłaty z dowodami nadania, k. 38-41, odpis z księgi wieczystej, k. 73v, nakaz zapłaty, k. 78)

12 czerwca 2015 r. powód L. – (...) Bank Spółdzielczy w D. zawarł z przedsiębiorcą M. B. umowę o kredyt obrotowy nr (...), na mocy której udzielił mu kredytu w kwocie 300.000 zł na okres od 12 czerwca 2015 r. do 31 maja 2023 r. W umowie tej jej strony ustaliły między innymi, że kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowanej, będzie spłacany według harmonogramu, zadłużenie z tytułu niespłacenia kredytu w terminie będzie oprocentowane według zmiennej stopy procentowej odpowiadającej czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, niedotrzymanie warunków udzielenia kredytu stanowi dla Banku podstawę do wypowiedzenia umowy w terminie 30 dni, zabezpieczeniem spłaty kredytu będzie hipoteka do kwoty 450.000 zł na nieruchomości położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą (...).

Przewidziana umową hipoteka do kwoty 450.000 zł na nieruchomości położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą (...), została wpisana na rzecz powoda 16 czerwca 2015 r. pod numerem 10.

Aneks nr (...) do umowy o kredyt obrotowy nr (...), zawartym 12 czerwca 2015 r. jej strony wydłużyły termin spłaty kapitału i odsetek do 31 maja 2024 r.

Kredytobiorca nie wywiązywał się z warunków spłaty, w związku z czym w kwietniu i maju 2017 r. powód wzywał go do uregulowania zadłużenia.

Pismem z 1 czerwca 2017 r. powód wypowiedział kredytobiorcy M. B. umowę kredytu i wezwał go do spłaty zadłużenia wynoszącego na 31 maja 2017 r. 309.981,89 zł. Następnie 20 lipca 2017 r. powód wystawił wyciąg ze swoich ksiąg, stwierdzający że figuruje w nich wymagalne zadłużenie M. B. w wysokości 300.000 zł z tytułu kapitału, 11.407,28 zł z tytułu odsetek umownych naliczonych do 30 czerwca 2017 r. i 40 zł z tytułu wezwań do zapłaty. Pismem z 17 sierpnia 2017 r. powód kolejny raz wezwał M. B. do zapłaty zadłużenia.

Prawomocnym wyrokiem zaocznym z 29 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w S.w sprawie VIII GC 267/18 zasądził od M. B. na rzecz powoda należność z umowy o kredyt obrotowy nr (...) w kwocie 311.447,28 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy procentowej kredytu lombardowego NBP, nie wyższymi niż odsetki maksymalne, od 300.000 zł od 1 lipca 2017 r. i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 11.407,28 zł od dnia 22 września 2017 r., przy czym Sąd wskazał, że należność ta jest zabezpieczona hipoteką umowną ustanowioną 16 czerwca 2015 r. pod numerem 10 na nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą (...).

(częściowo twierdzenia powoda nie zaprzeczone przez pozwanego, a nadto dokumenty w aktach XIV C 439/19: umowa kredytu, k. 10-13, aneks nr (...), k. 14, harmonogram, k. 15-17, wypowiedzenie z dowodem doręczenia, k. 22-24, wyciąg z ksiąg, k. 25, wezwanie do zapłaty z dowodem nadania, k. 26-27, odpis z księgi wieczystej, k. 28-63)

Pozwanemu przysługuje udział w wysokości 1/2 w prawach użytkowania wieczystego gruntu oraz własności budynków, ustanowionych na zabudowanej nieruchomości położonej w K. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą (...).

(dowód: odpis z księgi wieczystej, k. 42-77)

Części powyższych ustaleń Sąd dokonał bez dowodów na podstawie art. 230 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Pozwany nie wypowiedział się co do twierdzeń powoda o faktach. Korespondowały zaś one z wynikami rozprawy, gdyż znajdowały potwierdzenie w dokumentach, dlatego Sąd uznał te fakty za przyznane i przyjął je bez dowodów (art. 229 k.p.c.).

Podkreślenia przy tym wymaga, że kurator pozwanego, jako ojciec kredytobiorcy M. B., poręczyciel pierwszego kredytu i brat pozwanego, musiał mieć szeroką wiedzę na temat powołanych przez pozwanego faktów. W każdym razie na brak swojej wiedzy w tym zakresie się nie powoływał. Z tego punktu widzenia nie było więc przeszkód do zastosowania w sprawie art. 230 k.p.c.

Powód złożył do akt i powoływał się na kserokopie dokumentów. Stanowiło to w istocie zgłoszenie faktów istnienia dokumentów o formie i treści wynikającej z tych kopii. Pozwany nie wypowiedział się odnośnie tych faktów, w szczególności nie kwestionował istnienia, formy i treści skopiowanych dokumentów (art. 230 k.p.c.). Pozwalało to przyjąć istnienie, treść i formę tych dokumentów, tak jakby zostały złożone do akt.

Niektóre dokumenty zostały złożone w odpisach potwierdzonych za zgodność przez pełnomocnika powoda – radcę prawnego. W związku z tym wskazać należy, że poświadczenia zgodności z oryginałami korzystały z domniemania prawnego zgodności treści z prawdą (art. 129 § 3 k.p.c. w zw. z art. 244 k.p.c.), które w żadnym przypadku nie zostało obalone.

W ocenie Sądu dokumenty urzędowe (orzeczenia sądów, odpis z księgi wieczystej) były w pełni godne zaufania. Zostały sporządzone przez powołane do tego organy, w przepisanej formie i stanowiły dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 k.p.c.).

Sąd zważył, co następuje:

Powód dochodził roszczeń o zaspokojenie wierzytelności z tytułu zawartych z M. B. dwóch umów kredytu: nr (...) z 5 czerwca 2012 r. i nr (...) z 12 czerwca 2015 r. Roszczenia te skierował do pozwanego, gdyż wierzytelności z obu umów zostały zabezpieczone przez ustanowienie hipotek na prawach użytkowania wieczystego gruntu i własności budynków na nieruchomości położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w T. prowadzi księgę wieczystą (...), które to prawa przysługują w 1/2 części pozwanemu.

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (dalej powoływanej jako ustawa), w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomości obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka). Przy czym stosowanie do pkt 1 ust. 2 art. 65 ustawy, przedmiotem hipoteki może być także użytkowanie wieczyste wraz z budynkami i urządzeniami na użytkowanym gruncie stanowiącymi własność użytkownika wieczystego.

Hipoteka jest ograniczonym prawem rzeczowym, które służy zabezpieczeniu skonkretyzowanej wierzytelności. Umożliwia wierzycielowi dochodzenie zaspokojenia z nieruchomości (lub innego przedmiotu obciążonego hipoteką, np. użytkowania wieczystego) bez względu na to, czyją jest własnością. Zatem umowy kredytu i hipoteki kreowały roszczenia dochodzone przez powoda od pozwanego, niezależnie od tego, że powoda i pozwanego nie łączył żaden stosunek obligacyjny (umowa).

Zgodnie z art. 68 ust. 1 i 2 ustawy, hipoteka zabezpiecza wierzytelność pieniężną, w tym również wierzytelność przyszłą, do oznaczonej sumy pieniężnej. Stosownie zaś do art. 69 ustawy, hipoteka zabezpiecza mieszczące się w sumie hipoteki roszczenia o odsetki oraz o przyznane koszty postępowania, jak również inne roszczenia o świadczenia uboczne, jeżeli zostały wymienione w dokumencie stanowiącym podstawę wpisu hipoteki do księgi wieczystej.

Dokonane w sprawie ustalenia prowadziły do wniosku, że powodowi przysługiwały wobec M. B. roszczenia o zaspokojenie wierzytelności z tytułu przedmiotowych umów kredytu w dochodzonej pozwami wysokości. W szczególności przesądzały o tym orzeczenia zasądzające te należności: nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z 5 grudnia 2017 r. w sprawie X GNc 1391/17 Sądu Okręgowego we W.i wyrok zaoczny z 29 czerwca 2018 r. w sprawie VIII GC 267/18 Sądu Okręgowego w S.(art. 365 k.p.c.). W tej sytuacji to pozwanego obciążał ewentualny dowód, że wierzytelności te zostały spłacone (art. 6 k.c.).

Wierzytelności powoda były zabezpieczone hipotekami wpisanymi na użytkowaniu wieczystym gruntu i własności budynków, które przysługiwały pozwanemu w 1/2 części. Zatem, zgodnie z tym, co wyżej powiedziano, pozwany był zobowiązany do zaspokojenia tych wierzytelności z tym zastrzeżeniem, że w przypadku każdej z nich przysługiwało mu prawo powoływania się w postępowaniu egzekucyjnym na ograniczenie jego odpowiedzialności do jego udziału

w tym użytkowaniu wieczystym oraz do kwot hipotek. To ograniczenie odpowiedzialności podlegało ujawnieniu w wyroku z urzędu (art. 319 k.p.c.). mając to na uwadze Sąd orzekł jak w punktach I i III wyroku.

O kosztach procesu w każdej z połączonych spraw Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c., obciążając nimi pozwanego jako przegrywającego proces. Nie było żadnych podstaw do odstąpienia od obciążania go tymi kosztami w całości lub w części w oparciu o art. 102 k.p.c., gdyż nawet nie przedstawił żadnych szczególnych okoliczności, które by to uzasadniały. Na zasądzone koszty składały się opłaty od pozwów, minimalne wynagrodzenia pełnomocnika, opłaty skarbowe od pełnomocnictw (punkty II i IV wyroku).

SSO Marcin Garcia Fernandez